EITEM AR YR AGENDA: 6

PANEL GWEITHREDOL
AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

13eg Gorffennaf 2009

STRATEGAETH ARCHWILIAD MEWNOL 2008 HYD AT 2012

Adroddiad gan Mike Halstead,
Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael

DATGANIAD STRATEGAETH

1 Strategaeth gyffredinol y gwaith Archwilio Mewnol yw:

"I gyflwyno cynllun archwilio yn seiliedig ar risg mewn modd proffesiynol, annibynnol, i ddarparu barn ar y lefel o sicrwydd y gellir rhoi i'r sefydliad ar amgylchedd y rheolaeth fewnol, ac i wneud argymhellion i'w wella."

2 Mae cylch gwaith Archwilio Mewnol i'w gael yn y Cytundeb Lefel Gwasanaeth ar gyfer darparu gwasanaethau ariannol gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy am y cyfnod 1af Ebrill 2008 hyd at 31st Mawrth 2012. Isod, rhestrir ac ymhelaethir ynghylch y mesurau sydd mewn lle ar gyfer cyflwyno manyleb ac amserlen y gwasanaethau sydd yn y Cytundeb.

SAIL STATUDOL AR GYFER ARCHWILIO MEWNOL

3 Mae'r gofyniad am swyddogaeth Archwilio Mewnol gan awdurdod lleol ymhlyg yn adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau "wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu'n gywir eu materion ariannol". Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 yn gwneud gofyniad penodol fod that "corff perthnasol yn cynnal system ddigonol ac effeithiol o archwilio mewnol i gofnodion cyfrifyddu yn fewnol a'i system o reoli mewnol, a hynny yn unol â'r arferion archwilio mewnol priodol".

DIFFINIAD AC AMCAN

4 Swyddogaeth sicrwydd yw Archwilio Mewnol sydd, yn anad dim, yn darparu barn annibynnol a gwrthrychol i'r sefydliad ynghylch yr amgylchedd reoli, ac mae hynny'n cynnwys rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu, a hynny trwy werthuso pa mor effeithiol ydyw wrth gyflawni amcanion y sefydliad. Mewn ffordd wrthrychol, mae'n archwilio, yn gwerthuso, ac yn adrodd ynghylch pa mor ddigonol yw'r amgylchedd reoli fel cyfraniad i'r defnydd cywir, economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau. Mae'r amgylchedd reoli'n cynnwys holl weithrediadau'r awdurdod, ei adnoddau, ei wasanaethau, a'i gyfrifoldebau at gyrff eraill.

5 Mae'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gynnal adolygiad o leiaf unwaith y flwyddyn o ba mor effeithiol yw ei systemau rheolaeth fewnol, ac mae'n cyhoeddi datganiad ar reolaeth fewnol (SIC) bob blwyddyn ynghylch datganiadau ariannol yr awdurdod. Y flwyddyn gyntaf pryd roedd gofyniad i lunio Datganiad ar Reolaeth Fewnol oedd blwyddyn ariannol 2005/06, i ddangos pa mor gadarn yw ei drefniadau. Mae Archwilio Mewnol yn rhan bwysig o'r fframwaith ar gyfer darparu'r sicrwydd hwn. Er mwyn i Archwilio Mewnol allu darparu'r sicrwydd angenrheidiol, bydd angen datblygu a gweithredu peirianweithiau corfforaethol ar gyfer cynhyrchu a chasglu tystiolaeth, a hynny gyda chefnogaeth lwyr y Prif Swyddog Tân a'r Cadeirydd, gyda chefnogaeth Tîm Ymgynghorol y Prif Swyddog, sef y rhai a fydd yn gyfrifol yn y pen draw am sicrhau bod y Datganiad ar Reolaeth Fewnol yn gywir a bod modd ei wirio. Yn dod yn lle'r dasg o lunio Datganiad, bydd gofyniad i lunio Datganiad Llywodraethu Blynyddol mewn perthynas â 2009/10.

6 Mae Archwilio Mewnol yn gweithredu mewn rôl ymgynghorol wrth gynghori rheolwyr ynghylch materion sydd o fewn ei gylch gwaith, megis gweithredu'r rheolaethau priodol o ran prosiectau, datblygiadau a systemau newydd. Yn y cynllun archwilio, pennir yr union ddyraniad o adnoddau mewn perthynas â'r gwaith ymgynghorol. Caniateir dyraniadau amser ar wahân ar gyfer gweithgarwch ymgynghorol, gwaith sy'n ymwneud â thwyll ariannol ac archwiliadau dilynol.

STATWS

7 Mae Archwilio Mewnol yn atebol i'r Trysorydd at ddibenion rheolaeth llinell, ac mae'n gymorth i gyflawni swyddogaethau statudol y Prif Swyddog Ariannol, fel y diffinir hynny yn Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972. Fodd bynnag, mae Archwilio Mewnol yn annibynnol o ran ei waith cynllunio a'i weithrediad.

8 Mae gan y Pennaeth Gwasanaethau Archwilio fynediad uniongyrchol at y Prif Swyddog Tân, pob lefel o reolwyr, a'r aelodau etholedig. Mae gan Archwilwyr Mewnol awdurdod i:

- Fynd i mewn i unrhyw un o sefydliadau'r awdurdod ar unrhyw adeg resymol.
- Cael mynediad at yr holl gofnodion, gwybodaeth a gohebiaeth sy'n ymwneud ag unrhyw drafodion ariannol neu drafodion eraill fel y tybir yn angenrheidiol, a hynny at ddibenion adolygiadau a/neu ymchwiliadau fel rhan o archwiliadau.
- Gwerthuso pa mor ddigonol ac effeithiol yw'r rheolaethau mewnol sydd wedi eu bwriadu i sicrhau asedau a data, a hynny er mwyn cynorthwyo rheolwyr i atal a chanfod twyll ariannol.
- Gofyn am esboniadau fel y tybir yn angenrheidiol er mwyn eu bodloni eu hunain fod unrhyw fater sydd dan ymchwiliad yn gywir.
- Ei gwneud yn ofynnol i unrhyw un o weithwyr ATAGC gyflwyno arian, deunyddiau neu unrhyw eiddo arall sy'n perthyn i'r awdurdod a sydd yn eu meddiant hwy neu dan eu rheolaeth hwy.
- Mynd at gofnodion sy'n perthyn i drydydd partïon, megis contractwyr neu bartneriaid, pan fo angen hynny a phan fo'n briodol.

DARPARU'R GWASANAETH ARCHWILIO

9 Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio sy'n gyfrifol am ddarparu'r gwasanaeth archwilio, a hynny yn unol â'r Gwasanaeth Lefel Gwasanaeth. Er mwyn sichrau y gwneir hyn, mae trefniadau priodol ar gael ar gyfer:

- pennu a chyflwyno'r gwaith sydd i'w gyflawni, yn seiliedig ar Asesiad o Anghenion a phroses gynllunio sy'n seiliedig ar risg, cynllun archwilio blynyddol o'r ochr weithredol a chynlluniau gwaith misol. Mae pob cynllun yn seiliedig ar asesu risg.
- darparu'r adnoddau angenrheidiol ar gyfer darparu'r cynllun archwilio, y sgiliau angenrheidiol (o ran archwilio yn gyffredinol, ac mewn meysydd technegol) a chyfleusterau cefnogol, megis cyfleusterau Technoleg Gwybodaeth, offer a phrosesau rheoli a gweinyddu.

10 Bydd y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei ddarparu ar sail Asesiad o Anghenion (**Atodiad A**), sef dull sy'n seiliedig ar risg, a hynny er mwyn pennu anghenion yr Awdurdod ar ddechrau'r flwyddyn a chynlluniau gweithredol manwl a fydd yn cael eu cyflwyno i'r Panel Gweithredol yn flynyddol i'w cymeradwyo. Mae'r asesiad yn nodi nifer y diwrnodiau sydd eu hangen i Archwilio Mewnol allu adolygu'n ddigonol y meysydd dan sylw, a lefel Asesiad Risg ar gyfer pob aseiniaid archwilio a gynllunir. Amcan blaenaf y dull hwn yw sicrhau bod Archwilio Mewnol yn gallu cyflwyno barn ynghylch yr amgylchedd reoli, trwy gyfeirio adnoddau digonol yn seiliedig ar risgiau perthynol y gweithrediadau, yr adnoddau a'r gwasanaethau dan sylw, a hynny gan ddefnyddio proses Asesu Risg ffurfiol. Mae proses yr Asesu Risg yn cadw mewn cof amrywiaeth o risgiau strategol, corfforaethol, gwasanaethol a gweithredol, gan gynnwys y rhai a nodir trwy'r broses Rheoli Risg, a chan yr archwilydd allanol, a barn yr uwch reolwyr ynghylch y materion hyn. Lle nad yw'r adnoddau sydd ar gael yn rhai y mae Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio yn eu hystyried yn ddigonol ar gyfer rhoi barn o'r fath, adroddir hyn i'r sefydliad trwy'r Panel Gweithredol.

11 Mae'r Cynllun yn cydbwyso'r gofynion canlynol:

- yr angen i sicrhau y bydd y Cynllun Archwilio yn cael ei gwblhau i'r lefelau targed a sefydlwyd gan ddangosyddion perfformiad yr adain;
- yr angen i sicrhau bod y systemau ariannol craidd yn cael eu hadolygu'n ddigonol er mwyn darparu sicrwydd fod gan y rheolwyr drefniadau priodol mewn lle ar gyfer rheolaeth ariannol y bydd yr Archwiliad Allanol yn dibynnu arno;

- yr angen i adolygu trefniadau strategol a gweithredol eraill yn briodol;
- yr angen i gael amser heb rwymedigaeth ar gael i ymdrin â materion na chynllunwyd ar eu cyfer ac a allai fod yn gofyn am adolygiad neu ymchwiliad;
- dyraniad perthynol yr adnoddau, rhwng sicrwydd, rhai'n ymwneud â thwyll ariannol a gwasanaethau ymgynghorol a ddarperir gan archwilio mewnol.

12 Bydd y cynnydd yn erbyn y cynlllun gweithredol a chynnwys y cynllun yn cael ei gadw dan adolygiad gan Bennaeth y Gwasanaethau Archwilio mewn cysylltiad â'r Trysorydd, a thryw fonitro datblygiadau corfforaethol a datblygiadau'r gwasanaeth. Bydd y Panel Gweithredol yn cael gwybod am berfformiad yn erbyn y cynllun gweithredol.

13 Bydd Archwilio Mewnol yn cydymffurfio â Chanllawiau'r Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr Mewnol, fel y'u dehonglir gan God Ymarfer CIPFA ar Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol yn y DU, ac mae disgwyl i'r holl staff gydymffurfio ag unrhyw safonau proffesiynol priodol eraill. Bydd Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio yn sicrhau bod Llawlyfr Archwilio diweddaredig mewn lle, sy'n rhestru'r safonau disgwyliedig, a bydd yn monitro cydymffurfiad â'r safonau hyn, yn cynnwys y rhai sy'n ymwneud â chynllunio, cynnal ac adrodd ynghylch aseiniadau archwilio.

14 Yn 2003, fe wnaeth Archwilio Mewnol roi ar waith becyn hyfforddi CIPFA i archwilwyr, ac roedd cyswllt rhwng hwnnw â'r broses datblygu ac adolygu blynyddol mewn perthynas â phob aelod o'r staff. Yn ddiweddar, mae CIPFA wedi diweddaru'r pecyn hyfforddi hwn gyda'r *Excellent Auditor*, a rhoddwyd hwn ar waith ar gyfer yr holl staff er 2007/08. Mae'r pecyn hyfforddi hwn wedi ei gynllunio i sicrhau bod yr hyfforddiant perthnasol yn cael ei adnabod a'i ddarparu i bob archwilydd, er mwyn eu galluogi i gael y lefel o sgiliau sydd eu hangen i gyflawni eu rôl. Mae'n ategu cynllun PDR yr awdurdod, sy'n cael ei ddefnyddio gyda phob aelod o staff yr Adain Archwilio Mewnol.

15 Bydd Archwilio Mewnol yn ceisio cydweithredu'n effeithiol â'r archwilydd allanol, a sicrhau y gellir gosod y ddibyniaeth briodol ar weithgarwch yr Archwilio Mewnol.

16 Mae dull adrodd Archwilio Mewnol wedi ei nodi yn y Cytundeb Lefel Gwasanaeth, a bydd Archwilio Mewnol yn cydymffurfio â'r dull hwn gan mai dyma'r ffordd fwyaf effeithlon o gael canlyniadau ei waith.

17 Wrth gyflwyno pob aseiniad, bydd Archwilio Mewnol yn ystyried gwneud argymhellion ymarferol yn seiliedig ar ganfyddiadau'r gwaith, ac yn trafod y rhain â'r rheolwyr, fel bod y rheolwyr yn ymrwymo i gynllun gweithredu priodol ar gyfer gweithredu unrhyw welliannau i'r amgylchedd reoli.

ARGYMHELLIAD

18 Bod y Strategaeth Archwilio Mewnol 2008–2012 yn cael ei derbyn gan y Panel Gweithredol.

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU
Asesiad o Anghenion a Chynllun Archwilio ar gyfer 2009/10

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg		Diwrnodiau 2009/10	Sylwadau
Maes Risg – Rheoli a Llywodraethu Strategol						
1	Llywodraethu Corfforaethol	Y Trefniadau ar gyfer Cydymffurfio'n Gyfreithiol; Llunio Polisïau a Phenderfyniadau; Cynllun Dirprwyo; Codau Ymddygiad – Y Swyddogion; Codau Ymddygiad – Yr Aelodau; Hyfforddiant ac Ymwybyddiaeth; Cyflogau'r Prif Swyddogion; Rheolau Sefydlog a Rheoliadau Ariannol; Gwrth-dwyll a Chwythu'r Chwiban; Polisi Amgylcheddol.	A			
2	Cynllunio Gwasanaethau	Cynllunio Corfforaethol; Cynllun Integredig Rheoli Risg; Cynllun Perfformiad Gwerth Gorau; Cynlluniau Uned Gwasanaeth; Cynllun Gwella Asesiad Perfformiad Cynhwysfawr; Moderneiddio; Ymgynghori; Asesu Risg; Cael Adnoddau a Chymeradwyaeth Ariannol; Uned Cydlynu Gwelliannau	B			
3	Rheoli Perfformiad	Rolau a Chyfrifoldebau; Gosod targedau; Casglu Data; Rheoli Ansawdd Data; Adrodd; Defnyddio Gwybodaeth Rheoli i gefnogi Gwelliannau i'r Gwasanaeth	A			

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg		Diwrnodiau 2009/10	Sylwadau
4	Rheoli Risg, Cynllunio rhag Argyfyngau, a Dilyniant Busnes	Polisi a Fframwaith; Rolau a Chyfrifoldebau; Hyfforddiant: Cofrestr Risg Corfforaethol; Integreiddio gyda'r Prosesau Rheoli; Peirianweithiau Monitro a Sicrwydd; Adrodd; Cynllunio rhag Argyfyngau; Asesu Risg; Dilyniant Busnes; Chwilio ac Achub mewn Trefi; Cydymffurfio â'r Ddeddf Argyfyngau Sifil 2004; Gweithio gydag Asiantaethau Partneriaethol a Busnesau Lleol; Fforymau Cydnerth; Cyfleusterau Cynadleddau Symudol;	A			
5	Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	Cydymffurfio â'r Ddeddfwriaeth; Polisïau, Arferion a Gweithdrefnau; Cyfrifoldebau; Ymwybyddiaeth a Hyfforddiant; Rheoli Perfformiad.	C			
Maes Risg – Cyflwyno Gwasanaeth yr Ochr Weithredol						
6	Gweithrediadau'r Ystafell Reoli Ymateb i Ddigwyddiadau a'u Rheoli	Cydymffurfio â Lliniaru Risg Allweddol; Gweithdrefnau Anfon Allan; Blaenoriaethu Ymateb i Ddigwyddiadau; Monitro a Mesur Perfformiad; Staffio ac Adnoddau; Hyfforddiant Y System Rheoli Digwyddiadau.	C			

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg		Diwrnodiau 2009/10	Sylwadau
7	Gweithdrefnau Galwadau Ffug	Polisi a Gweithdrefn; Cofnodi a Monitro; Addysg; Cyfathrebu.	C			
8	Diogelwch Tân Cymunedol a'r Tasglu Llosgi Bwriadol	Cyfathrebu; Addysg; Cael adnoddau; Proffilio Risg; Gweithio gyda Busnesau, Awdurdodau Addysg Lleol, Ymddiriedolaeth Plant a Phobl Ifanc, Tîm Troseddwyr Ifanc, Gwasanaethau Tân ac Achub eraill; Prosiect systemau taenellu; Larymau mwg; Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref; Digwyddiadau Diogelwch Cymunedol; Mynd at Gerbydau	C			
9	Archwiliadau ac Ymchwiliadau	Cydymffurfio â Pholisïau; Rhaglen Arolygiadau; Asesiadau ar-lein; Cydymffurfio â rheolau adeiladu; Dyrannu trwyddedau/tystysgrifau; Incwm o archwiliadau a thrwyddedau	C			
10	Gweithio mewn Partneriaeth	Trefn Lywodraethu Partneriaeth Asesu Risg; Lleihau Trosedd ac Anhrefn; Partneriaethau Strategol Lleol; Cytundebau Ardal Leol; Awdurdodau Addysg Lleol ac eraill.	B			

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg		Diwrnodiau 2009/10	Sylwadau
Maes Risg – Rheoli Pobl						
11	Iechyd a Diogelwch	Cydymffurfio â'r Ddeddfwriaeth; Polisïau, Arferion a Gweithdrefnau; Cyfrifoldebau; Ymwybyddiaeth a Hyfforddiant; Rheoli Perfformiad; Monitro ac Adrodd ynghylch Digwyddiadau; Yswiriant (Atebolrwydd Cyhoeddus a Chyflogwyr)	B			
12	Rheoli Presenoldeb (lifrai a di-lifrai)	Cydymffurfio â Pholisi; Cofnodi, ac adrodd ynghylch absenoldeb; Gwybodaeth am Berfformiad	C			
13	Hyfforddi a Datblygu Staff (lifrai a di-lifrai)	Gweithredu'r System Integredig Datblygiad Personol (IPDS); Asesu Sgiliau; Portffolios Datblygu; Adolygiadau o Ddatblygiad Personol; Arfarniad o Berfformiad; Cyfleusterau Hyfforddi; Cynlluniau Hyfforddi ar y cyd; Cynllunio ar gyfer Olyniaeth; Datblygu Arweinyddiaeth (Gwella'r Gwasanaeth); Hyfforddiant sy'n canolbwyntio ar Werth	C			
14	Recriwtio a Dethol	Cydymffurfio â Pholisïau a Gweithdrefnau Recriwtio; Cydraddoldeb a chynhwysiant; Gwiriadau cyn cyflogaeth; Rheoli Perfformiad.	C			

	Y Brif System a'r Is-system	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg		Diwrnodiau 2009/10	Sylwadau
Maes Risg – Rheoli Prosiectau						
15	Rheoli Prosiectau	Uned Arbennig ar gyfer Prosiectau; Rolau a Chyfrifoldebau; Blaenoriaethu Prosiectau; Asesu Risg; Cydymffurfio â Prince 2; Hyfforddiant mewn Rheoli Prosiectau; Monitro a Chyflwyno; Cyllido.	B			
Maes Risg – Risgiau Ariannol a Thwyll Ariannol						
16	Cynllunio Ariannol a Rheoli'r Gyllideb	Trefniadau Cyllido Dyrannu Adnoddau Cynllunio Ariannol yn y Tymor Canolig Gosod a chymeradwy'r gyllideb Dirprwyaethau ariannol Hyfforddiant i Ddeiliaid Cyllidebau Monitro cyllidebau Rhagweld/Adrodd Ariannol	A			
17	Y Gyflogres	Dechreuwyr, Ymadawyr, Newidiadau; Rheoli Taliadau; Ardystiadau; Cywirdeb; Monitro; Adrodd.	A			
18	Lwfansau Gweithwyr a'r Aelodau	Hawliadau, awdurdodi a phrosesu mewn perthynas â: Theithio a Chynhaliaeth; Gwobrau am Wasanaeth Hir; Adleoli; Lwfansau Preswyl; Lwfansau Meddygol; Lwfansau Perthnasol Eraill.	D			

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg		Diwrnodiau 2009/10	Sylwadau
19	Pensiynau	Hysbysu'r Awdurdod sy'n Gweinyddu; Gwirio newidiadau; Ffioedd heb eu Hariannu.	C			
20	Caffael a Phrynu	Strategaeth Gaffael; Effeithlonrwydd a Gwerth am Arian; E Gaffael; Cydymffurfio â Rheoliadau Ariannol a Rheoliadau Sefydlog Cytundebau; Gweithdrefnau Prynu a Thalu; Gwariant ar Gardiau Credyd; Gwariant ag Arian Parod.	B			
21	Strategaeth Gyfalaf a Chyfrifydda	Gosod/Cymeradwyo'r Strategaeth a'r Rhaglen; Monitro; Cyfalafu/ Awdurdodi Gwariant; Benthyca Darbodus; Cyfrifydda a Rheoli Asedau Sefydlog; Cofrestr Asedau Sefydlog; Prisio/Dibrisio Asedau; Yswiriant; Cynlluniau Mentrau Cyllid Preifat (PFI) yn cynnwys TAW.	A			
22	Rheoli'r Fflyd a Thanwydd	Caffael/Prydlesu; Rheolaeth ac Unioniad Strategol; Cynnal a Chadw ac Archwiliadau; Materion sy'n ymwneud â Thanwydd a'r Defnydd ohono; Gwaredu; Yswiriant.	C			
23	Casglu Incwm a Bancio	Derbyn Taliadau; Incwm Grant; Incwm Praesept; Gweithdrefnau Casglu a Chyfrifydda;	C		8	Adolygiad o'r gweithdrefnau casglu a bancio mewn perthynas â chasglu, derbyn a bancio incwm yr Awdurdod

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg		Diwrnodiau 2009/10	Sylwadau
		Incwm Amrywiol; Cydymffurfio â Pholisi Codi Tâl; Incwm o Dystysgrifau Archwilio; Diogelwch Arian a Bancio; Yswiriant.				
24	Storfeydd	Rheoli Stoc, Gwerth a Chofnodi; Prynu a Derbyn; Diogelwch yn y Storfeydd; Diogelwch y System TG; Gweithdrefnau Rhannu allan a Dychwelyd; Yswiriant.	D			
25	Diogelwch yr Offer a'r Stocrestr	Lefel y Stocrestr; Cofnodi ac Adolygu; Marcio Offer; Llogi Offer; Diogelwch Lleoliadau; Yswiriant.	C			
26	Costau Cyfleustodau a Cytundebau Gwasanaeth	Tendro a Gwerth am Arian; Monitro Costau; Cydymffurfio â'r Rheoliadau Ariannol.	C			
27	Menter Genedlaethol rhag Twyll Ariannol	Lawrlwythiad y Gyflogres; Lawrlwythiad y Credydwyr; Ymchwilio i Allbwn yr Ymarferiad Paru Cenedlaethol.	A		7	Ymarferiad 'paru data', mewn ffordd gynhwysfawr a thrylwyr, yw'r Fenter Genedlaethol rhag Twyll Ariannol, ac mae'n cael ei drefnu gan y Comisiwn Archwilio mewn partneriaeth â Swyddfa Archwilio Cymru.
28	Prif Systemau Ariannol • Y Gyflogres • Credydwyr • Dyledwyr • Rheoli'r Trysorlys • System Gyfrifydda • Gwrth-dwyll	Cyfanrwydd, Cywirdeb a Dilysrwydd Trafodion; Cyfrifydda Cywir; Monitro ac Adrodd; Effeithlonrwydd; Gwerth am Arian; Dogfennu Systemau; Cydymffurfio â Rheoliadau a Gweithdrefnau Ariannol.	A		8	Diwrnodiau a ddyranwyd ar sail ymgynghorol er mwyn cynorthwyo'r prosiect i drosglwyddo o System Gyfrifydda Ymrwymiadau ATAGC i System AS400 Conwy, yn cynnwys System Cyfrifon sy'n Daladwy a'r Cyfriflyr Cyffredinol.

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg		Diwrnodiau 2009/10	Sylwadau
Maes Risg – Enw Da a Hyder ymhlith y Cyhoedd						
29	Y Weithdrefn Gwynion	Polisi, Gweithdrefn ac Arferion Da; Cydymffurfio; Monitro ac Adrodd; Gwella Gwasanaethau; Iawndaliadau.	C			
30	Cyfathrebu Corfforaethol	Y Strategaeth Gyfathrebu; Marchnata a'r Cyfryngau; Cyfrifoldebau; Monitro Digwyddiadau	C			
Maes Risg – Information Management and Technology						
31	Strategaeth a Rheolaeth TG	Datblygu Strategaeth a Chael Adnoddau; Fframwaith Polisïau a Rheolaeth; Rheoli'r Rhyngrwyd ac Ebost; Cyfrifoldebau; Caffael a Datblygu TGCh; Yswiriant.	C			
32	Rheoli Rhwydwaith	Diogelwch a Rheolaeth; Diogelwch Corfforol a Rhesymegol; Systemau Wrth Gefn ac Adfer wedi Trychindeb; Perfformiad; Caledwedd, Cyfryngau, Topoleg: Diogelwch a Rheolaeth: Cefnogaeth i Reolwyr: Meddalwedd Cyfathrebu; Cysylltiadau Di-wifr.	C			
33	Telegyfathrebu (ac eithrio'r ystafell reoli)	Diogelwch a Rheoli; Diogelwch Corfforol a Rhesymegol; Systemau Wrth Gefn ac Adfer wedi Trychineb.	C			

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg		Diwrnodiau 2009/10	Sylwadau
34	E Lywodraeth	Strategaeth; Cael adnoddau; Mentrau; Perfformiad.	C		8	Nod yr archwiliad yw pennu i ba raddau y mae rheolaeth am risgiau mewn perthynas â'r canlynol: • Gweledigaeth e-lywodraeth • Cydweithio, e.e. rhwng awdurdodau • Gofynion y cwsmer • Cyllido • Atebion technegol • Gallu – o ran pobl a sgiliau • Prosesau busnes Ffocws ar reolaethau strategol am y risgiau allweddol sy'n bygwth y weledigaeth/rhaglen e-Lywodraeth.
35	TG yr Ystafell Reoli	Ffonau Symudol; Systemau Radio; Systemau Galw Allan; Diogelwch Corfforol; Systemau Wrth Gefn ac Adfer wedi Trychineb; Monitro Perfformiad.	C			
36	Diogelu Data / Rhyddid Gwybodaeth	Cydymffurfio â'r Ddeddfwriaeth; Ymwybyddiaeth ymhlith y Staff; Ceisiadau am Wybodaeth; Monitro a Pherfformiad.	C		8	Pennu a yw gweithgarwch sy'n golygu prosesu data personol yn cyd-fynd â pholisïau a gweithdrefnau diogelu data yr Awdurdod, a ph'un a yw'r dulliau prosesu hyn yn cwrdd â gofynion y Ddeddf Diogelu Data 1998 ai peidio.
Maes Risg – Other Systems						
37	Gweithrediad y Ffreutur	Cytundeb a Monitro; Hylendid Bwyd a Glanweithdra; Hyfforddi Staff; Casglu Incwm a Bancio; Gweithdrefnau Archebu.	C			
38	Cronfeydd Lles	Gweithdrefnau Ysgrifenedig; Cofnodion y Cronfeydd Lles; Cysoniad Banc; Archwiliadau Annibynnol.				

Asesiadau Risg - Mae'r Asesiad o Anghenion yn dogfennu pob prosiect, ac mae'n dyrannu Graddiad Risg mewn perthynas â phob maes archwiliadwy, yn seiliedig ar lenwi matrics risg sy'n cael ei gadw ar System Cynllunio Archwiliadau a'r Amgylchedd Reoli (APACE) yr Adain Archwilio Mewnol. Yr Asesiad Risg sy'n pennu graddiad y risg ac amledd pob archwiliad wedi hynny. Lle nad yw rhyw faes wedi cael ei adolygu'n ddiweddar gan yr Adain Archwilio Mewnol na Swyddfa Archwilio Cymru, rhoddir Graddiad 'C' wrtho hyd oni fydd archwiliad wedi ei gynnal, a bod modd gwneud barn wybodus yn ei gylch. Y Graddiadau Risg cyfredol yw:

- **Graddiad Risg A - Risg Uchel sy'n gofyn am Adolygiad Blynyddol**
- **Graddiad Risg B - Risg Uchel sy'n gofyn am adolygiad bob 2 flynedd**
- **Graddiad Risg C - Risg Canolig sy'n gofyn am adolygiad bob 3 blynedd**

Graddiad Risg D - Risg Isel sy'n gofyn am adolygiad bob 4 blynedd